

Za úspech sudov môže osud

V sudoch zo slovenského dubového dreva dozrievajú nielen tie najlepšie francúzske vína, ale aj rumy, whisky, koňak, brandy či tequila. „Vyvážame do 24 krajín, podarilo sa nám slovenský dub spropagovať po celom svete,“ hovorí JÚLIUS POLÓNYI (57), ktorému šéf americkej firmy Boswell navrhol, aby na sudoch zo slovenských dubov bola spoločná značka Boswell-Polónyi. Nejde pritom o žiadneho malého hráča, ale o firmu so storočnou tradíciou. „Vďaka tomu som sa o trhy nemusel starať, iba sme vyrábali.“ Vďaka čomu víno nevytečie z dreveného suda? A prečo majú práve 225-litrový objem?

■ **Vyrábate dubové prírezy na sudy, čo to vlastne je?**

Niekoľko by povedal, že sú to obyčajné latky, z ktorých sa neskôr vyskladá sud, ale práve v tých latkách je celý kumšt. Jednak musia byť z kvalitného dubového dreva, ktoré musí dva roky zrieť, aby vínu, whisky, rumu, koňaku či niečomu inému, čo v tom sude bude, odovzdali všetky potrebné látky. Keď som si kedysi v začiatkoch podnikania bral úver vo výške 50 miliónov korún od banky na nové stroje, prišli sa k nám do firmy pozrieť. Prešli sa dielňou, triediarnou a zobral som ich na dvor, kde zrejú prírezy. Keď videli, že drevo je čierne, tak sa zľakli, že je znehodnotené. Až keď som im vysvetlil, že za tie dva roky zdvojnásobilo svoju hodnotu, boli ochotní mi požičať peniaze (*smeje sa*).

„**V latkách, z ktorých sa vyskladá sud, je celý kumšt.**“

■ **A prečo nevyrábate rovno sudy, ale len „latky“ na sudy?**

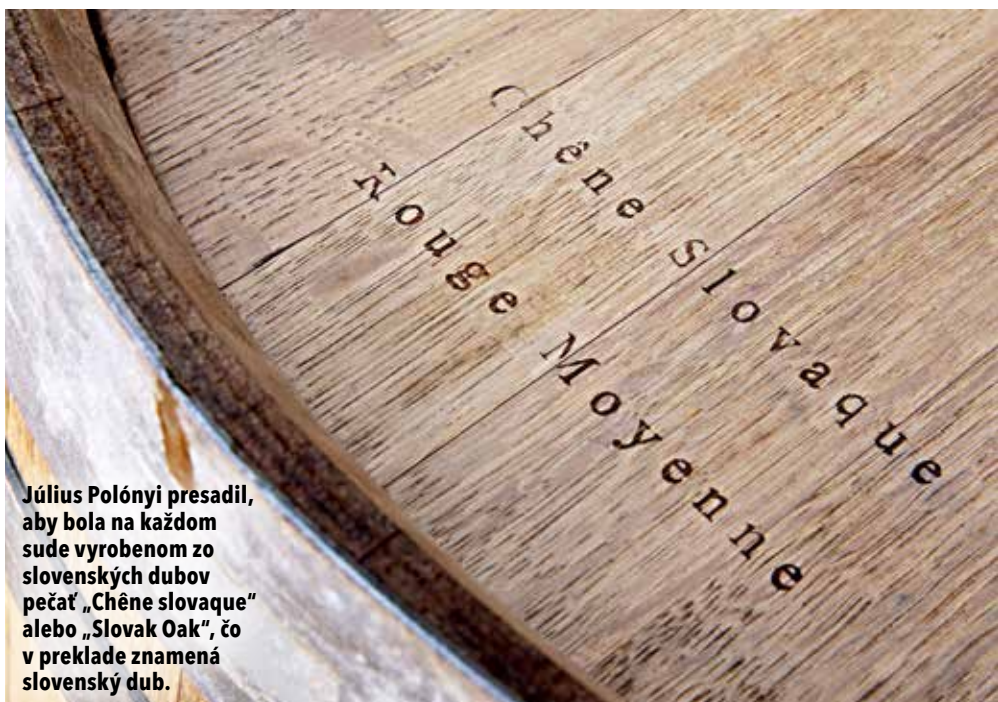
Pretože naše drevo vyvážame do 24 krajín sveta a keby sme vozili prázdne sudy, vozili by sme vzduch. Takto vyvezieme paletu kvalitných dubových prírezov, z ktorých si tie sudy vyskladajú. Vo Francúzsku do nich dajú víno, v Škótsku whisky, neďávno si od nás objednali 5 000 sudov do Mexika, kde v nich bude dozrievať tequila. Pred pár rokmi som bol na Seychelách, kde vyrábajú rum, ktorý sa volá Takamaka. Náhodou som tam stretol Slováka, dali sme sa do reči a spýtal sa ma, či som koštoval tamojší rum. „Samozrejme,“ hovorím. A on pokračoval: „Bol som vo fabrike, kde ho vyrábajú, ukazovali nám sudy, kde rum zreje. A predstav si, že na tom sude bolo, že je zo slovenského duba. Taký som bol hrdý!“ Smial som sa, že veď to som ja, čo vyrába prírezy na tie dubové sudy.

■ **Vždy ma zaujímal, ako to, že z dreveného suda tekutina nevytečie, keď tam nie je lepidlo.**

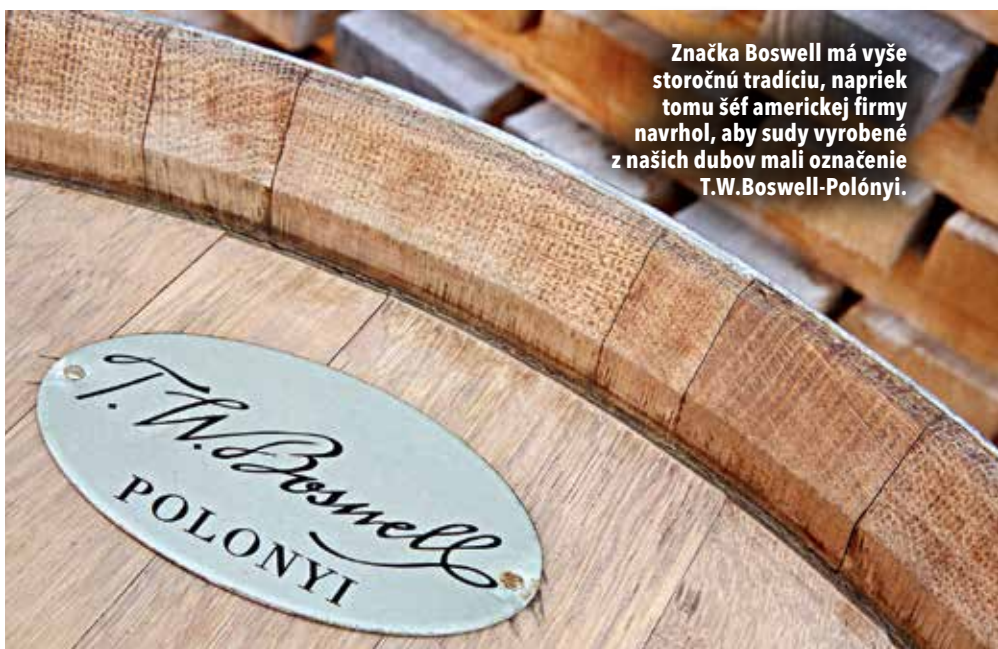
Lepidlo nemôžeme používať, ide o sudy určené pre potravinársky priemysel. Dokonca aj olej do píly nemôže byť motorový,

Sudy zo slovenského dreva majú skvelé renomé po celom svete. V týchto dozrieva červené víno.

Július Polónyi presadil, aby bola na každom sude vyrobenom zo slovenských dubov pečať „Chêne slovaque“ alebo „Slovak Oak“, čo v preklade znamená slovenský dub.

Značka Boswell má vyše storočnú tradíciu, napriek tomu šéf americkej firmy navrhol, aby sudy vyrobené z našich dubov mali označenie T.W.Boswell-Polónyi.

ale musí byť jedlý, repkový alebo slnečnicový. Tajomstvo, prečo tekutina nevytečie, je v tom, ako sa drevo nareže – rez musí byť radiálny, teda prechádzať pozdĺžne osou kmeňa. Vyrábať prírezy je ťažká ručná robota a nedá sa nahradiť strojom. Máme síce stroje, ktoré dokážu laserom zamerať najefektívnejší rez, ale to je len pomôcka. Moji piliari musia rozmýšľať nad každým kusom dreva, ako ho narežú. Úplne na začiatku sa však musia vybrať vhodné kusy guľatiny. Kmene, z ktorých sa vyrábajú prírezy pre sudy, nesmú obsahovať očko. To je miesto, odkiaľ vyrastie konár, je to taká okrúhla stopa v kôre. A hoci iným spracovateľom dreva neprekáža, pre sudy je to problém, pretože také miesto je oslabené, a keď sa prírezy ohýbajú na sud, mohli by prasknúť.

„Existujú dve teórie, prečo sú sudy na víno 225-litrové.“

■ Zo suda sa tiež niečo odparí, je tak?

Sudy na víno sú 225-litrové a existujú dve teórie, prečo práve toľko. Prvá hovorí, že práve 225 litrov bol objem, ktorý námorníci v prístave dokázali zvládnuť pri prekladaní. Podľa druhej teórie drevo najlepšie odovzdá všetky svoje vlastnosti práve pri objeme vína 225 litrov. Každý sud však dýcha, preto sa z tohto objemu časť vyparí. V angličtine tomu hovoria „angel's tax“, teda anjelská daň. Názov pochádza ešte z čias, keď si ľudia nevedeli odparovanie fyzikálne vysvetliť a jediný rozumný záver, prečo je v zapečatenom sude po čase menej tekutiny, ako sa doň nalialo, bol, že si časť zobrali anjeli.

■ Ak by som chcela vedieť, kde sa začal príbeh vašich sudov, vybavuje sa vám nejaký konkrétny okamih?

Ja vlastne za všetko vďačím osudu. Keď som totiž študoval „drevarinu“ vo Zvolene, osud chcel, že som musel opakovať prvý ročník, lebo som nespravil skúšku z matematiky. Vtedy som bol na osud našťvaný, ale dnes mu ďakujem – vďaka tomu som školu skončil v roku 1989, a ktovie, či by sa môj príbeh odvíjal rov-

▲ Každý prírez sa starostlivo kontroluje v triedni.

nako, ak by som skončil o rok skôr. Hneď ako bolo možné cestovať, som sa totiž rozhodol ísť do sveta.

■ Vy ste vedeli cudzie reči?

Kdeže, len ruštinu a z nemčiny akurát der, die, das. Zistil som však, že mám talent na jazyky – dodnes si pamätám frázy v maďarčine, ktoré som pochytal, keď som bol ako päťročný s rodičmi na dovolenke na Balatone. Ešte predtým, ako som odišiel do sveta, som sa zamestnal ako kurič v kultúrnom a spoločenskom stredisku vo Zvolene. Čo sa usmievate, v tej dobe to bolo vychytené povolanie – kuričom bol Dienstbier, Havel, Budaj... (smeje sa) Bolo to výborné zamestnanie, pretože som mal kopolu voľného času. Aby som ho vyplnil

niečím zmysluplným, učil som sa angličtinu. A vtedy znova zaúradoval osud.

■ Čo sa stalo?

Do zvolenského strediska prišli Kanadania. A keďže som vedel v tom čase desať slov po anglicky, čo bolo približne o desať slov viac, ako vedeli všetci ostatní, dostal som ich na starosť. O pol roka som už spíkoval (smeje sa). A to už bol dobrý základ pre vykročenie do sveta. Lákal ma juh Európy, more, slnko, pláž. A tak sme sa s kamarátom vybrali na Francúzsku riviéru. Mali sme auto, proviant, oblečenie, gitaru a túlili sme sa po pobreží od Monaka až po Saint Tropez. Zhruba pol roka sme žili ako tuláci, prespávali sme v aute či na pláži. Pre mňa je to jedno z najkrajších obdo-

▼ Drevené sudy sa nemôžu lepiť, ako je teda možné, že tekutina z nich nevytečie? „Celý kumšt je v správnom reze, ktorý musí byť radiálny, teda prechádzať pozdĺžne osou kmeňa.“

◀ Nespracovanú guľatinu v letných horúčavách polievajú, aby drevo príliš nevyschlo.

NIE JE DUB AKO DUB

Na výrobu sudov sa používajú tri druhy dubového dreva: duby z Francúzska, zo Spojených štátov amerických a z východnej Európy. Duby z Európy majú viac trieslovín, americké duby zas obsahujú viac aromatických látok a vína z nich sú viac obohatené o vôňu i chuť vanilky, kokosu. Rozdiel je aj v spôsobe spracovania dreva – zámořské prířezy sa sušia v sušiarňi na drevo, v Európe sa drevo suší prirodzenou cestou a chuťovo agresívne látky sa vypaľujú pod holým nebom 24 mesiacov.

bí, stelesnenie absolútnej slobody. Opäť sa prejavilo moje nadanie na cudzie jazyky, pretože som sa za tých šesť mesiacov naučil rozprávať po francúzsky. Pochopiteľne, vďaka patrí miestnym dievčatám, ktoré boli veľmi šarmantné učiteľky. Malo to len jednu nevýhodu.

„Barikovaním sa víno sensoricky obohatí.“

■ Akú?

Naučil som sa iba rozprávať, nie písať... Jedného dňa zase zaúradoval osud, keď som stretol na pláži profesorku a profesora z neďalekej vysokej školy. Keď videli, že žijeme na pláži, pozvali nás k sebe domov aspoň sa poriadne najesť. Dá sa povedať, že mladí ľudia z Československa, krajiny, ktorá čerstvo nadobudla slobodu po štyridsiatich rokoch komunizmu, vzbudzovali sympatie. Navrhli mi, či by som nechcel študovať na univerzite. Hneď sa mi ten nápad páčil! Išlo o štúdium francúzštiny

pre zahraničných študentov v Nice. Bolo treba absolvovať prijímací pohovor, ktorý mal ústnu aj písomnú časť. Lenže ja som písať nevedel, avšak predstavte si, že som to nejakým zázrakom spravil.

■ Ako sa vám to podarilo?

Písali sme eseje na tému „osoba, ktorá najviac ovplyvnila môj život“. Keďže bolo pár mesiacov po revolúcii, tak som si vybral Václava Havla. Písal som však francúzskou bernolákovčinou – piš, ako počuješ. Asi rok po tom, ako ma prijali, mi jedna profesorka prezradila, že moju slohovú prácu lúštili týždeň, aj to s pomocou grafológov z polície (*smeje sa*). Dôležité však je, že ma vzali – za čo vďačím Havlovi a tiež tomu, že som bol jediný študent z Československa, teda z bývalého východného bloku.

■ Ako dlho ste vo Francúzsku študovali?

Dva roky. Popri jazyku som si vybral manažment. Internát sme mali kúsok od pláže, ale mňa osobne prekvapilo, že na francúzskom internáte študenti vôbec nežili tak spoločensky, ako som bol zvyknutý zo Zvolena. U nás boli izby pre štyroch, ale keďže si tam každý dovedol dievča, niekedy sme sa tlačili aj ôsmi. V Nice býval

na izbe každý sám. Našťastie, gitara láme lady. Milovali naše pesničky.

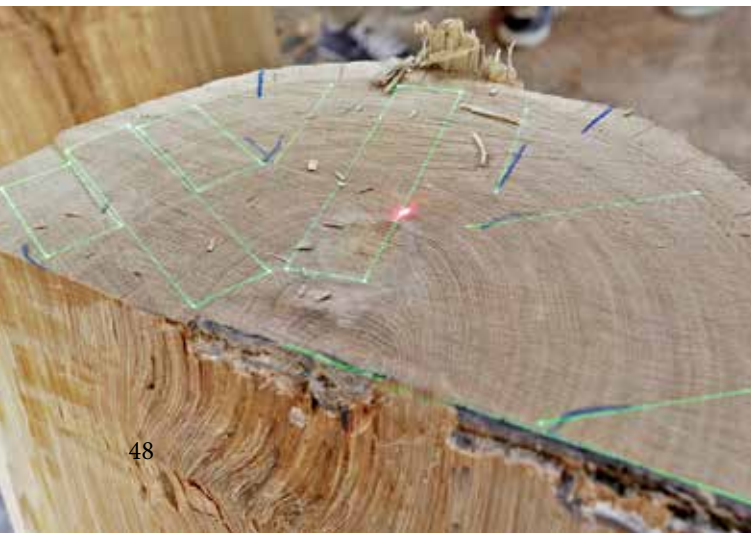
■ Vážne?

A ešte ako! Po roku ma prišiel pozrieť kamarát. Jedna študentka z Nórska, ktorá nebývala na internáte, ale v byte, robila oslavu. Všetkých nás pozvala a ja som zobral kamaráta aj gitaru. To ste mali vidieť, aký zostal prekvapený, keď tridsať ľudí z celého sveta spievalo ruskú pesničku – ja dengy propil v baru, igraju na gitaru a mnoho devušek ja poľubil. A najväčší gól bol, keď spolužiak Fabien z Korziiky po francúzsky hovorí: „Julien,“ – tak ma vo Francúzsku volali –, „teraz tú moju“. A začal spievať „mám čierny deň, mám dnes skrátka čierny deň“ od Mira Žbirku.

■ Vy ste mali vo Francúzsku štipendium?

Nie, kdeže. Minul som na to všetky úspory, ktoré som mal. Z nich som si zaplatil internát, ale na jedlo mi veľa nezostalo, dva roky som žil na bagete, jogurtoch a ananásovom kompóte. Privyrábal som si tak, že som vyučoval ruštinu a hru na gitaru. Všetci sa chytali za hlavu, že som ochotný premrhať peniaze na školu vo Francúzsku, keď už som mal titul z „drevariny“,

Foto: Peter Mayer

► Čierne drevo nie je znehodnotený, práve naopak – dva roky bolo vystavené dažďu, snehu, mrazu aj vysokým teplotám a vďaka tomu zdvojnásobilo svoju hodnotu.

ale podľa mňa to bola najlepšia investícia v živote. Pretože keby som nevedel po francúzsky a nezískal kontakty, asi by môj príbeh pokračoval inak.

■ Ako teda pokračoval váš príbeh?

Raz za mnou prišla pani z dekanátu, že nejaká firma, ktorá sa zaoberá spracovaním dreva, hľadá niekoho z Československa, kto vie po francúzsky, aby im tlmočil. Získal som teda brigádu, vďaka čomu mi stúpila životná úroveň a mohol som si dovoliť aj obed v menze (*smeje sa*). Majitelia francúzskej firmy ma napokon prehovorili, aby som sa vrátil domov a zastupoval ich na Slovensku. Vtedy som si založil vlastnú spoločnosť Iron Art.

■ Iron v preklade znamená železo, vy však vyrábate z dreva. Prečo taký názov?

Pôvodne naša firma mala vyrábať kovane železné brány, Francúzom sa to veľmi páčilo. Tento biznis však nevyšiel, čo je znova osud. A tak som sa venoval drevu, po čase som sa rozhodol začať vyrábať z duba, o ten bol najväčší záujem, a kúpili sme tieto priestory v Hontianskych Tesároch. Predtým tu bol motorest. Zreštaurovali sme budovu a dnes tu máme našu rodinnú firmu. Názov som nezmenil, veď aj na sude je železná obruč, takže to je časť iron z nášho názvu. A drevo – to je zase art, teda umenie. Postupne som sa dostal k novým partnerom a skončilo sa to tak, že sme zhruba pred dvadsiatimi rokmi začali vyrábať pre francúzsku pobočku americkej firmy Boswell sudové prírezy.

■ Aj tentoraz záuradovateľ osud?

A chémia, pretože sme si so šéfom francúzskej pobočky Jeanom-Marcom neskutocne sadli. Bol rovnaká krvná skupina ako ja, ale hlavné je, že mi veril a dal mi šancu. Len vďaka tomu sme mohli inves-

tovať do strojov a rozbehnúť výrobu vo veľkom. Boswell je totiž obrovská firma, v tom čase pokrývala viac ako päťdesiat percent celosvetového trhu so sudmi, pričom najviac sudových prírezov aj sudov sa vyrábajú vo Francúzsku. Francúzi jednoducho milujú barikovanie, pri ktorom sa víno senzoricke obohatí, keď sa rôzne dlho ponecháva v kontakte s vypáleným drevom, najčastejšie dubovým.

„Tridsať ľudí z celého sveta spievalo ruskú pesničku.“

■ Vyše päťdesiatpercentný podiel na trhu, to je skutočne silný partner...

Presne tak. Navyše je to firma s vyše storočnou tradíciou. Vďaka tomu, že sme na koniec toho storočného vlaku pripojili jeden malý vagón, mohli sme sa v podstate bezstarostne viezť. O trhy som sa nemusel

staráť, iba sme vyrábali. Slovenské duby sú totiž nesmierne kvalitné, naše drevo má všetko, čo treba na dobrý sud. My používame 100 percent dreva zo Slovenska, naším hlavným dodávateľom sú Lesy SR.

■ To je štátna inštitúcia, ktorá nemá práve najlepšiu povest'...

Momentálne sa tam zmenilo celé vedenie, ktoré vyhlásilo, že bude podporovať a privilegovať slovenských spracovateľov dreva, ktorí gulinu spracujú do finálneho výrobku s vysokou pridanou hodnotou. Vyhodnocuje sa to prostredníctvom ratingu každého odberateľa. V súčasnosti máme z nového vedenia dobrý pocit a dúfam, že to, čo deklarujú, aj dodržia. Som rád, keď zo slovenského dreva vznikne niečo ušľachtilé. Chápem, že treba aj par-

ČO JE BARIKOVANIE

Ide o pôvodne francúzsku technológiu. Cieľom barikovania je senzoricke obohatenie vína, keď sa rôzne dlho ponecháva v sude, ktorý bol zvnútra vypálený. Barikovať sa môžu červené aj biele vína. Najčastejšie sa používajú dubové sudy, ale môže sa použiť aj morušové, agátové či gaštanové drevo. Medzi drevom a tekutinou dochádza k výmene aromatických látok, najčastejšie drevo dodáva vínu karamelovú, orieškovú, vanilkovú či jemne ovocnú príchuť. Keďže dubový sud je drahý (600 – 800 eur), niekedy sa používa lacnejšia verzia, keď sa do vína ponarajú opálené dubové štiepky, takzvané čipsy. Výsledok však nie je rovnaký ani čo sa týka chuti, ani kvality – kým barikované víno sa môže dlhodobo skladovať, víno upravené čipsami je určené na rýchlu konzumáciu.

◀ V niečom pomáhajú stroje, napríklad laser dokáže zamerať kmeň a navrhnuť optimálne rezy (vľavo). Ale inak je výroba prírezov na sudy ručná robota. V strede vidieť, ako pilčík štiepi strojom asi metrový peň, následne ho treba správne narezať.

▲ Takto vyzerá očko. Duby, z ktorých sa režu latky na sudy, ho nemôžu mať. V tomto mieste je totiž drevo oslabené a pri ohýbaní by mohlo prasknúť.

kety a nábytok, ale naše dubové drevo je z chemickej stránky také jedinečné, že je to škoda. Ak z neho vznikne sud, ktorý má ohromné renomé, môžeme byť všetci právom hrdí.

■ **Ešte ste mi neprezradili, ako je možné, že dnes je na sadoch okrem mena Boswell aj to vaše - Polónyi?**

Vyrábali sme tak dobre, že jedného dňa sa v Hontianskych Tesároch ocitol samotný americký šéf firmy Brad Boswell spolu s riaditeľmi pobočiek z ďalších krajín, kde mala spoločnosť zastúpenie. A opäť v tom bola chémia, pretože sme si s prezidentom spoločnosti, štvrtým Boswellom v poradí, ktorý riadil firmu, nesmierne sadli. Celá delegácia si pozrela výrobu a šli sme sa najesť do Zvolena. Tam pán Boswell pred všetkými povedal: „Mám skvelý nápad, odtiaľ sa sudy zo slovenského dreva budú vyrábať pod značkou Boswell-Polónyi.“

Ing. JÚLIUS POLÓNYI (57)

Vyštudoval Technickú univerzitu vo Zvolene, krátko po revolúcii odišiel do Francúzska, dva roky študoval v Nice.

Po návrate domov si založil firmu Iron Art, s. r. o., ktorá dodnes sídli v Hontianskych Tesároch a zamestnáva zhruba päťdesiat ľudí. Od roku 2004 spolupracuje s americkou značkou Boswell a od roku 2009 sú všetky sudy vyrobené zo slovenského dubového dreva označené spoločným menom Boswell-Polónyi a pečatou „Chêne slovaque“ alebo „Slovak Oak“, čo v preklade znamená slovenský dub.

Je druhýkrát ženatý, má štyri deti.

„Obklopili ma novinári, fotili si mňa aj naše sudy.“

duba bola pečatť „Chêne slovaque“ alebo „Slovak Oak“, čo v preklade znamená slovenský dub.

■ **Prezident firmy so storočnou tradíciou vám navrhol, že vaše meno bude vedľa mena jeho rodiny, a vy si kladiete podmienky?**

(smeje sa) Keď som pánovi Boswellovi povedal, že mám podmienku, tak všetci zmrzli. Neskôr mi Jean-Marc, šéf francúzskej pobočky, povedal, že slovo „condition“ nikto nepoužil v komunikácii s Bradom Boswellom už asi dvadsať rokov, takže odvaha mi v tom čase rozhodne nechýbala (smeje sa). Šťasti to bol trochu truc, ktorý pramenil z toho, že niektorí výrobcovia sudov nechceli priznať, že používajú prírezy zo slovenského dubového dreva. A mňa to mrzelo, pretože naše drevo je úžasné. Asi preto s tým pán Boswell bez mihnutia oka súhlasil. Ale inak to bol neuveriteľný pocit. Ako keď sa ráno prebudíte a hovoríte si: Naozaj sa to stalo alebo sa mi to len snívalo?

Katarína Abeille

